



Innst. 230 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 58 L (2011–2012)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om opphevelse av lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (opphør av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Det går frem av proposisjonen at Bulgaria og Romania ble EU-medlemmer 1. januar 2007 og EØS-medlemmer 1. august 2007. Norge innførte da overgangsordninger for arbeidsinnvandrere fra Bulgaria og Romania, tilsvarende det som gjaldt fra 1. mai 2004 for åtte land fra Øst-Europa (EU8).

Det følger av EØS-utvidelsesavtalen at Norge bare kan forlenge ordningene etter 2011 med mindre det kan vises til «alvorlige forstyrrelser i arbeidsmarkedet». Arbeidsdepartementet foreslår i proposisjonen lovendringer som medfører opphevelse av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania.

I brev av 12. september 2011 ba departementet om synspunkter på overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania fra arbeidslivets parter (medlemmene av arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd). Se proposisjonens kapittel 2 for nærmere beskrivelse av synspunktene. På bakgrunn av prosessen med arbeidslivets parter er ordinær høring av saken vurdert som unødvendig av departementet.

1.2 Overgangsordningene

Ved EØS-utvidelsen 1. mai 2004 ble EØS-avtalen utvidet med ti nye medlemsland, herav åtte land fra Øst-Europa (EU8). For EU8 ble det innført overgangsordninger i de fleste av de «gamle» EØS-landene, herunder Norge.

Overgangsordningene i Norge for EU8 ble avviklet i 2009, og er nå avløst av en registreringsordning. Ved den siste EØS-utvidelsen 1. august 2007 ble EØS-avtalen utvidet til også å omfatte Bulgaria og Romania, og for Norges del, med tilsvarende overgangsordninger som etter EØS-utvidelsesavtalen for EU8 i 2004. Ved innlemmelsen av Bulgaria og Romania i EU innførte femten EU-land overgangsordninger. Ti EU-land åpnet for arbeidsinnvandring fra disse landene uten betingelser. Dette var EU8, Sverige og Finland, sistnevnte med en særlig registreringsordning.

Overgangsordningene i Norge gjelder for personer fra Bulgaria og Romania som har et ansettelsesforhold i Norge (arbeidstakere). Overgangsordningene innebærer at arbeidstakere fra disse landene må ha levert en fullstendig søknad om oppholdstillatelse før de kan begynne å arbeide, jf. lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven 1988) § 58 a annet ledd bokstav a og forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 (utlendingsforskriften 1990) § 172.

Det er et vilkår for oppholdstillatelse at det som hovedregel dreier seg om heltidsarbeid, jf. utlendingsloven 1988 § 58 a første ledd. Lønns- og arbeidsvilkår må ikke være dårligere enn etter gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke, jf. utlendingsforskriften 1990 § 175 annet ledd. Vilkårene gjelder ikke arbeidstakere som har hatt lovlig opphold i landet som arbeidstakere i minst ett år.

1.3 Opphør av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania

Det fremkommer i proposisjonen at erfaringene med overgangsordningene generelt er i korthet at overgangsordningene ikke ser ut til å ha hindret norske arbeidsgivere i å rekruttere den arbeidskraften de har hatt behov for. Samtidig har overgangsordningene bidratt til å sikre arbeidstakerne ordnede lønns- og arbeidsforhold.

Arbeidsinnvandringen fra Bulgaria og Romania har økt etter at de ble EØS-land i 2007. Omfanget er likevel begrenset og moderat og eksempelvis langt mindre enn veksten blant polakker i tiden etter at Polen ble EØS-medlem. I 2010 innvandret netto 531 personer fra Bulgaria og 1 037 personer fra Romania. Per 1. januar 2011 var det bosatt 1 993 bulgarske og 4 541 rumenske statsborgere i Norge.

Bulgarere og rumenere skiller seg ikke fra borgere fra andre EU-land i Øst-Europa når det gjelder sysselsetting og arbeidsledighet.

Bulgarske og rumenske statsborgere bruker familierelaterte ytelser i tilsvarende omfang som personer fra andre EU-land i Øst-Europa.

Forholdsvis få bulgarere og rumenere er ansatt i bygg og anlegg, mens mange jobber innen helse- og sosialtjenester, undervisning og serveringsvirksomhet. Rumenerne er relativt sterkt representert innen industrien.

Den europeiske kommisjonen offentliggjorde 11. november 2011 en rapport om overgangsordningene som viser at overgangsordningene sannsynligvis har hatt liten betydning for mobiliteten av bulgarere og rumenere i EU. Ifølge rapporten har innvandringen sannsynligvis bidratt til økt økonomisk vekst i mottakerlandene og i liten grad påvirket arbeidsledighet og lønnsnivå.

Etter 1. januar 2012 er det prinsipielt mulig med en ytterligere forlengelse av overgangsordningene i to år for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania ved å benytte den såkalte beskyttelsesklausulen etter EØS-utvidelsesavtalen. Bruk av denne muligheten for forlengelse forutsetter at det konstateres eller er fare for alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet som følge av innvandringen fra disse to landene.

Den europeiske kommisjonen godkjente høsten 2011 en anmodning fra Spania om å nekte nye innvandrere fra Romania adgang til det spanske arbeidsmarkedet fram til utgangen av 2012. Beslutningen begrunnes med høy ledighet blant rumenere i Spania og i det spanske arbeidsmarkedet generelt, og en stor vekst i arbeidssøkere fra Romania.

I EU-25 har 9 land meldt til kommisjonen at de ønsker å opprettholde sine overgangsordninger etter 1. januar 2012: Belgia, Frankrike, Irland, Luxemburg, Malta, Nederland, Tyskland, UK og Østerrike.

Dette er alle land som også overfor EU8-landene hadde overgangsordninger lenge.

Danmark, Finland og Sverige har i dag ingen restriksjoner på adgang til sine nasjonale arbeidsmarkeder for personer fra Bulgaria og Romania.

Norge har ifølge departementet ikke alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet som kan begrunne en særskilt forlengelse av overgangsordningene.

Departementet foreslår derfor at overgangsordningene avvikles og at lovhjemlene i utlendingsloven 1988 oppheves. Lovendringene vil bli fulgt opp med forskriftsendringer.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Bortfall av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania innebærer en reduksjon av de administrative kostnadene, særlig for utlendingsforvaltningen.

1.5 Merknader til forslaget til lovendring

Overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania er hjemlet i utlendingsloven 1988 kapittel 7, §§ 50, 51, 54, 55, 56 og 58 a. I henhold til forskrift 27. november 2009 nr. 1413 om videreføring av særreglene for Bulgaria og Romania, jf. utlendingsloven 1988 § 58 a gjelder bestemmelsene i utlendingsloven 1988 kapittel 2 bare for forhold som dekkes av § 58 a. Bestemmelsene har ingen funksjon ved opphevelse av § 58 a. Når overgangsordningene bortfaller, er det ikke lenger nødvendig å beholde bestemmelsene i utlendingsloven 1988 kapittel 2 og 7.

Lovendringsforslaget går ut på å oppheve utlendingsloven 1988 kapittel 2 og 7. Det fremkommer av proposisjonen at med dette oppheves utlendingsloven 1988 i sin helhet.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Knut Petter Torgersen, fra Fremskrittspartiet, fung. leder Gjermund Hagesæter, Morten Ørsal Johansen og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til at lovforslaget går ut på å oppheve utlendingsloven 1988. Denne loven har ingen funksjon når en fjerner overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania.

Komiteen merker seg at i romertall I i selve forslaget til lovvedtak er det en åpenbar feil, da kun

tittelen på lovforslaget er gjengitt der. Komiteen foreslår derfor at romertall I i vedtak til lov skal lyde:

«I

Lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) oppheves.»

Komiteen merker seg at Norge ikke har alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet som kan begrunne en særskilt forlengelse av disse overgangsordningene. Komiteen støtter derfor lovforslaget.

Komiteen gjør for ordens skyld oppmerksom på at Sosialistisk Venstreparti ikke var representert i komiteen på tidspunktet for avgivelse av innstillingen. Dette skyldes at tidligere leder av komiteen, Heikki Holmås, hadde tiltrådt som statsråd og at ny leder fra Sosialistisk Venstreparti ikke var valgt på tidspunktet for avgivelse.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 27. mars 2012

Gjermund Hagesæter

fung. leder

3. Tilråding frå komiteen

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om opphevelse av lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (opphevelse av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania)

I

Lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her oppheves.

II

Loven trer i kraft straks.

Hilde Magnusson

ordfører

